

BARTÓK ANDRÁS¹

**„Korlátok nélküli hadviselés” (超限战) – Egy kínai nézőpont a
21. század hatalmi versengéséről**

**„Unrestricted Warfare” (超限战) – A Chinese Viewpoint on
Power Competition in the 21st Century**

Absztrakt

A mű a kínai hadelméleti gondolkodás utóbbi éveinek egyik legfontosabb művét, Qiao Liang és Wang Xiansui szerzőpáros „Korlátok nélküli hadviselés” (超限战) elterjedt angol fordításban „Unrestricted Warfare”) dolgozza fel, elemezve a mű főbb gondolatmeneteit és történeti, valamint a kínai geopolitikai gondolkodás kontextusában értelmezi annak üzenetét.

A könyv Kína utóbbi éveinek egyik legfontosabb külpolitikai sokkhatása, a tajvani krízis (1995-96) kapcsán látott napvilágot, ezért mindenképp egy reakciónak tekintendő Kína külső fenyegettség percepcióival kapcsolatban. A könyv nem elsősorban hadtudományi új meglátásai miatt meghatározó, érdeme összetett, főként a kínai társadalom számára az új típusú hadviselés kihívásainak tudatosítása miatt fontos mű.

Kulcsszavak: Kína, hadelmélet, korlátok nélküli hadviselés, haderőreform,

Abstract

This paper strives to analyze and give an overview of one of the key books of contemporary Chinese strategic studies, titled „Unrestricted Warfare” (超限战), written by QIAO Liang and WANG Xianshui. The consequent analysis embeds the overview of the book within the historical context of its conception as well as the relevant aspects of Chinese geopolitical thinking.

„Unrestricted Warfare” was written as a consequence of one of China’s most important foreign policy shock experiences of recent years, the 1995-96 Taiwan Strait Crisis, therefore it can be viewed as a reaction to China’s conceptions of external threat perceptions. The virtue of the book is not necessarily its academic

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató - National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: bartoka@uni-nke.hu ORCID: 0000-0003-4240-5287

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

achievements in the field of strategic studies, rather the endeavour to conceptualize and disseminate issues of 21. century power struggles to a large domestic audience, strengthening the resilience of the Chinese public.

Key words: China, strategic studies, unrestricted warfare, military reform

A Kínai Népköztársaság (KNK) gazdasági és katonai erejének növekedése az elmúlt három évtizedben, rengeteg kérdést vetett fel a geopolitika és nemzetközi viszonyok dinamikáját szemlélő gondolkodók számára. Ezek közül, mind a Kína szerepét elméleti szinten vizsgálók, mind a környező országok és a világ hatalmainak védelmi szférája számára az egyik jellegzetes visszatérő kérdés a bizonytalanság és átláthatatlanság koncepciója azzal kapcsolatban, mit jelent majd a világtrend számára a KNK hatalmának további növekedése.

A KNK hatalmi felemelkedésének „bizonytalanság” irodalma felöleli egészen a nemzetközi kapcsolatok elméleti iskolái közötti érvrendszerek ütközésének síkját,² de szintúgy a katonai képességek pontos mértéke és minősége körüli gyakorlatiasabb megközelítések szempontjából is rengeteg nyitott kérdés merül fel.³ A transzparencia hiányát Kína erejével kapcsolatban pedig megtaláljuk egyes hatalmak stratégiai dokumentumaiban, a japán 2013-as Nemzeti Biztonsági Stratégiától kezdve,⁴ az amerikai politikai döntéshozatal számára elkészített éves jelentéseken,⁵ vagy az EU regionális politikáját vázoló 2012-es jelentésében.⁶

Ugyan jelen tanulmány nem titkolt célja, hogy a KNK globális nagyhatalmi szerepvállalásának bizonyos aspektusait árnyaltabbá téve hozzájáruljon Kína kapcsán a „bizonytalanság” faktor csökkentéséhez, érdemes megjegyezni, hogy bizonyos szempontból teljesen természetes ez a fajta misztikum, ami Kína felemelkedését övezi. Ugyan a történelem folyamán hosszú ideig a „Középső Birodalom”⁷ egyike volt a világ legfontosabb hatalmi központjainak, a globalizáció kialakulásának kezdeti szakaszában Kína egy átmeneti krízis történelmi korszakát élte. Ennek megfelelően, abban a szakaszban, amikor a geopolitika, a világtrendek leíró elméleteinek gondolkodói megalapozzák jelenlegi világszemléleteink fontos elméleti alapjait, Kína épp ezen átmeneti „szunnyadó hatalom” időszakát éli. Míg az Egyesült Államok globális szerepének intellektuális feldolgozására, olyan mérőkövek, mint Alfred Thayer Mahan, vagy Zbigniew Brzezinski között rendelkezésünkre áll majd két évszázad, vagy a hidegháború bilaterális keretrendszerének leírására egy fél évszázad, Kína, mint globális hatalom egy integrált

² SCHILDT, Christopher E: „MANAGING UNCERTAINTY: FORMULATING A US GRAND STRATEGY FOR CHINA”. in: *Journal of Public International Affairs*, 2006, 17: 240. 234.o.

³ FISHER, Richard D: *China's military modernization: building for regional and global reach*. Greenwood Publishing Group, 2008., xvi. o.

⁴ Japán Kabinethivatala: [National Security Strategy \(2013\)](#) 12. o.

⁵ RINEHART, Ian: [The Chinese Military: Overview and Issues for Congress \(2016\)](#) 10. o.

⁶ Európai Unió Tanácsa: [Guidelines on the EU's Foreign and Security Policy in East Asia \(2012\)](#) 6. o.

⁷ Kína neve kínai betűvel írva(中国) szó szerint “középső ország/birodalom”

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

világrendben ezekhez képest újszerű jelenség. Ésszerűtlen elvárás lenne azt hinnünk, hogy akár maga Kína, akár a külvilág, azonnal képes lenne integrálni kialakult paradigmáiba egy alig az ezredfordulón regionális hatalommá és az elmúlt pár évben a régió túl erőikvetítésre képessé váló erőt.

Jelen tanulmány célja Kína 21. századi globális hatalmi versengésekről alkotott percepcióinak bemutatása egy kulcsfontosságú könyv, a „Korlátok nélküli hadviselés” című értekezés bemutatásán keresztül. A mű a Kínai Népi Felszabadító Hadsereg két magas rangú tisztjének munkája, de egyrészt összesít korábbi gondolatokat a jövő hadviselésével kapcsolatban, másrészt, tekintve a szerzőpáros politikai vonatkozású beosztásait, szerves kapcsolatban értelmezhető a kínai politikai vezetés elképzeléseivel.

A tanulmány a továbbiakban ezen mű áttekintésével foglalkozik. Először is vázolja a könyv keletkezésének történelmi kontextusát, egyrészt a kínai katonai modernizáció szempontjából, másrészt az elmúlt néhány évek kínai kül- és biztonságpolitikájának egyik legfontosabb eseménye, az 1995-96-os tajvani krízis szempontjából. Mindez megalapozza a könyv, mint geopolitikai reakció bemutatását Kína fenyegetés és kihívás percepciói kapcsán. Ezt követi a könyv tartalmi áttekintése, annak legfontosabb koncepcióin és javaslattetelein keresztül. Végül, érintőlegesen kötvé a „Korlátok nélküli hadviselés” mondanivalóját a gyakorlati előrelépésen keresztül, egy rövid áttekintést ad a kínai előrelépésekről az információs hadviselési képességek fejlesztése terén.

1. AZ 1995-96-OS TAJVANI KRÍZIS ÉS ANNAK HATÁSA A KÍNAI VÉDELEMPOLITIKÁRA

Kína, mint katonai nagyhatalom, mostani erejét a Deng Xiapoing által meghirdetett megkezdett reformpolitika több mint három évtizedes útja során építette ki. Deng 1978-as hatalomra kerülését követően, reformpolitikája a „Négy Modernizáció” üzenete köré épült, melynek négy oszlopa az ipar, az agrárszektor, a tudomány és technológia és a haderő modernizációját tűzte ki célul.⁸ Ezek közül azonban a kezdeti években a legkisebb prioritást a haderő modernizációja élvezte.⁹ Mindez megmutatkozott többek között a védelmi költségvetés GDP arányát tekintve alacsonyabb eloszlásából és a védelmi kiadások fokozatos csökkenéséből, egészen a '80-as évek végéig. Kína védelmi költségvetése emelkedő pályán lényegében 1989 után tudott elindulni, javarészt a Négy Modernizáció három másik szegmense és különösen az agrárszektor termelte eredményeknek köszönhetően.¹⁰ Így a haderő modernizációja és a védelmi szektor reformjai lényegében a hidegháborút követő időszakban teljesedtek ki. Ennek első szakasza a haderő általános modernizációja és a létszámcökkentés, valamint a Kínai Népi Felszabadító Hadsereg nem katonai tevékenységének fokozatos visszaépítése volt.

A haderő modernizációjának komolyabb lendületéhez a kilencvenes években azonban

⁸ LIN, Chong-Pin: Chinese military modernization: perceptions, progress, and prospects. *Security Studies*, 1994, 3.4: 718-753. 721. o.

⁹ SHAMBAUGH, David L: China's quest for military modernization. *Asian Affairs: An American Review*, 1979, 6.5: 295-309. 302. o.

¹⁰ Lin: Chinese military modernization: perceptions, progress, and prospect. 724. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

hatalmas lendületet adott Kína Tajvanhoz fűződő kapcsolataiban kialakult feszült viszonya, illetve ezzel együtt az Egyesült Államokkal fellépő ellenérzések a sziget kapcsán. Ennek kiindulópontja az 1995-96-os tajvani krízis volt.

A sziget elszakadás párti politikai diskurzusa rendkívül felélénkült az 1996-ban rendezett első közvetlen demokratikus elnökválasztás közeledtével. A KNK aggodalommal figyelte a korábban enyhülőben lévő kapcsolatrendszer, tartva attól, hogy jelentősen megnő az elszakadáspárti politikai erő a szigeten, ezért minden lehető eszközzel igyekezett nyomást gyakorolni Tajvan közéletére. 1995 júliusában a KNK nagyszabású haditengerészeti gyakorlatot tartott Tajvan közelében, melynek keretében két napon keresztül ballisztikus rakétákat lőtt át a sziget fölött.¹¹

Az Egyesült Államok válaszul jelentősen növelte katonai, legfőképpen haditengerészeti jelenlétét a térségben és egy repülőgéphordozó harccsoport áthaladt a szárazföldi Kínát és Tajvant elválasztó szoroson, erődemonstrációként és a szigetnek biztosított védelmi garancia szimbolikus jeleként.

A '95-96-os feszültségek több szempontból voltak meghatározó jelentőségűek. Egyrészt egyes elemzők szerint a KNK és az USA a koreai háború óta nem került ennyire közel egy katonai konfrontáció lehetőségéhez.¹² Másrészt, a nagyszabású hadgyakorlatra és a ballisztikus rakétákra épülő erődemonstráció mellett is, Kínának be kellett látnia, hogy az elmúlt évek katonai reformjai ellenére, közel sincs megfelelő szinten ahhoz, hogy vetélytársa lehessen az Egyesült Államok regionális katonai erejének, vagy képes legyen ellenállás mellett megszállni Tajvant. A kínai védelempolitika kettős reakcióval válaszolt a tajvani krízisre. Egyrészt megújult erővel indult meg az eszközrendszerek korszerűsítése, másrészt a KNFH évről évre egyre nagyobb mennyiségű ballisztikus rakétát diszlokált a szoros Tajvannal szembeni oldalán, növelve a szigettel szembeni elrettentési képességeit. A tajvani események azonban egy szellemi, társadalmi és politikai folyamatot is indítottak, mégpedig az egyre jelentősebb belső igényt a védelmi szféra hiányosságainak átfogó kiküszöbölésére. Az intellektuális erőfeszítések központi mérföldköveként született meg Qiao Liang, a légierő ezredese és politikai beosztású főtisztjének, illetve Wang Xiansui ezredes, szintén a légierő egyik magas rangú politikai főtisztjének könyve, „Korlátok nélküli hadviselés” címmel.

2. „KORLÁTOK NÉLKÜLI HADVISELÉS” – EGY MÓDOSULT, KORLÁTOK NÉLKÜLI ÖSSZETETT HÁBORÚ (偏正式 超限 组合 战) ELMÉLETE

Qiao és Wang ezredesek könyvük végén egy rövid szakaszban említést tesznek a mű keletkezésének körülményeiről, mindketten aktív résztvevői voltak a tajvani krízis eseményei körüli védelmi tervezésnek és a mű elkészítésében fő motivációjukként szolgáltak ezen élmények. Tekintve, hogy mindketten magas beosztású politikai főtisztek, a

¹¹ IISS: Military Balance 1995 171-72. o.

¹² RUSSELL, R: The 1996 Taiwan Strait crisis: The United States and China at the precipice of war?. Pew Case in International Affairs, 2000, 231. 3. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

könyv keletkezése kapcsán feltételezhetjük, hogy a KKP legalább is lényegi hangvételében áldását adta a mű elkészüléséhez.

A könyv lényegi célkitűzése felismerni, és bevezetni az olvasót a 21. század dinamikájában drasztikus megváltozott hadviselési és hatalmi versengési környezet törvényszerűségeibe.

A könyv két részből és nyolc fejezetből áll, a két rész címe „I. Az új hadviselésről”, második része „II. Az új műveleti módszerek áttekintése”. Tartalmát tekintve három legfőbb szakaszában foglalkozik a világban zajló társadalmi és technológiai folyamatok hadelméletre gyakorolt hatásával (1-3. fejezetek), bemutatja az Öbölháború legfontosabb tanulságait és az új típusú hadelméleti irányokat és műveleti koncepciókat javarészt az amerikai fegyveres erőkre alapozva (4-5. fejezet) harmadik szakaszában pedig leírja, milyen konfrontációs környezetre és hogyan kell felkészülnie Kínának a 21. században (6-8. fejezet).

2.1 A HÁBORÚ A 21. SZÁZADBAN

Ahogy a könyv egészének, az első nagyobb tartalmi szakasznak is fontos célkitűzése, hogy megpróbálja vázolni, hogyan lehet képes egy technológiai elmaradásban levő, fejlődő ország felvenni a versenyt az egyre komplexebbé váló műveleti környezetben.

Ennek egyik jellegzetes, visszatérő gondolata egy komoly figyelmeztetés a technológiai fejlesztés öncélú hajszájával foglalkozik. Egyrészt intő példát fogalmaz meg azzal kapcsolatban, hogy a technológiai versengés könnyen összeomlásba sodorhatja azt, aki egy technológiai szempontból előrehaladottabb hatalomhoz próbál meg felzárkózni. Ennek alapjául a szovjet törekvéseket veszi a hidegháború végén, melyek ebben az elemzésben egyértelműen elvezettek a Szovjetunió széteséséhez.¹³ Kritikát fogalmaz meg azonban nem csak az amerikaikhoz való felzárkózás elvakult hajszolásával kapcsolatban, hanem az amerikai hadelméleti gondolkodás túlságosan technokrata vonatkozásairól is. Az első fejezet 13-17. oldalain vázolt szakaszban hosszasan kifejti, hogy a bámulatatos technológiai fejlesztések és egyre drágább fegyverrendszerek ellenére az amerikai felet sorozatos kudarcok érték fejletlenebb, aszimmetrikus taktikát folytató ellenfelekkel szemben. A szerzőpáros igencsak hangzatos módon az amerikai gondolkodást a „technológia rabszolgájának” nevezi, amely nem képes tovább gondolkodni megoldásokban, mint ameddig a technológiai fejlődés elvezethet.¹⁴

Az első szakasz lényegi mondanivalója, a technológiai verseny dinamikájának bemutatásán túl, a könyv fő gondolatmenetéhez kötődően az, hogy a háború a technológiai

¹³ QIAO, Liang; WANG, Xiangsui: *Unrestricted warfare*. PLA Literature and Arts Publishing House, 1999. 14-15 o. Megjegyzés: a tanulmányhoz az eredeti mű angol fordítását használtam, ám a kiadói megjelenésű változat mellett felhasználtam a CIA *Foreign Broadcast Information Service* (FBIS) szervezeti egysége által elkészített és on-line publikált [változatot](#) is, mert ez a könyv kulcsfogalmainak kínai karakterösszetételét is feltünteti, ami segített az eredeti koncepcióhoz közelebbi magyar megfeleltetés elkészítésében.

¹⁴ QIAO; WANG (1999) 15-16. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

integráció és globalizáció korszakában véget vetett annak a koncepcionális megközelítésnek, hogy a fegyverek használata teszi a háborút háborúvá. Új megközelítésű fegyverek jelennek meg a műveleti közegen belül és akár attól elrugaszkodva is – az első szakasz az irányított energiafegyverektől kezdve egészen az ember okozta földrengések és természeti katasztrófák lehetőségéig veszi számba a jövő elképzelhető „új megközelítésű fegyvereit” –, valamint a fegyver fogalmának újra értelmezése együttesen teljesen elmosás a határt a háború és béke állapota között.¹⁵ Már a kezdeti szakaszban is megjelenik a „háború” fogalmának elidegenítése a háborút viselő felektől, önálló jelenségként kezelve „A háború Isteneként” utalva rá, ami a későbbi szakaszokban egy fékezhetetlen „sárkány” képeként tér vissza. Ennek vélhetően lényegi üzenete, hogy a háború átalakuló természete független bármely nagyhatalom szándékaitól, az új, „minden határt és korlátot meghaladó hadviselés: vagyis Korlátok nélküli hadviselés” sokkal inkább egy önálló, független jelenség amely az emberi fejlődés vektoraiból fakad.¹⁶

2.2 AZ ÖBÖLHÁBORÚ ÉS AZ AMERIKAI HADELMÉLET TANULSÁGAI

A második szakasz célja bemutatni az Öbölháború és a közelmúlt fegyveres konfliktusainak főbb tanulságait. Ezek legfontosabb elemei a hálózatcentrikus hadviselés, a precíziós fegyverek megjelenése és az egyre nagyobb technológiai fölény bemutatása, és inkább ismeretterjesztő jellegű. Valószínűleg a szerzőpáros célja bemutatni saját értelmezésük szerint az amerikai stratégiai gondolkodást a technológiai előrelépések és haderőfejlesztés tükrében, úgy, hogy a kínai olvasóközönség is értse, milyen elemekre épülnek ennek főbb dinamikái.

A szakasz egyik legfontosabb része a hadügyi forradalom (revolution in military affairs – RMA) koncepciójának bemutatása. Itt jön a könyv eszmeifuttatásának azon pontja, ahol a kínai szerzőpáros megfogalmazza kritikai megállapításait az amerikai megközelítésekkel kapcsolatban és igyekezik vázolni Kína lehetséges fejlődési útján, amin meghaladhatja az amerikaiakat. A szerzőpáros szerint az RMA előrelépései még nem képezik a csúcspontját a hadelméleti tudás fejlődésének. A hadügyi forradalom tényleges csúcspontja valójában a hadviselésről alkotott gondolkodásunk forradalmi átalakulása, amely meghaladja a javarészt technológiai változásokhoz kötődő RMA kereteit.¹⁷ Ennek, az RMA-n túli hadügyi forradalomnak a kifejtése a könyv harmadik, záró tartalmi szakaszának a célja.

2.3 VETÉLKEDÉS A „MÓDOSULT, KORLÁTOK NÉLKÜLI ÖSSZETETT HÁBORÚ” (偏正式 超限 组合 战) KORSZAKÁBAN

A könyv harmadik szakasza, miután az első részben megalapozta a 21. század kezdetének főbb változásainak bemutatásával és a második részben az amerikai hadviselés koncepcionális bemutatásával az új korszak hadelméleti változásait, záró

¹⁵ 5. o.

¹⁶ Uo.

¹⁷ Uo. 94-95. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

szakaszában fejté nézeteit azzal kapcsolatban, milyen módon kell Kínának érvényesülni ebben az új környezetben.

A harmadik szakasz javaslatainak kínai beágyazottságát illusztris módon szemlélteti, hogy a szöveg ezen része a korábbi szakaszokhoz képest is jóval több utalást tartalmaz a kínai kultúra legfontosabb klasszikus irodalmi gyökereire, (Sun zi, Konfúcius, illetve egy-két mondat nem megnevezve, de stílusában erőteljesen idézi Lao zi: Dao de jing művét), illetve bevett kínai közmondások segítségével illusztrálja főbb megállapításait.¹⁸

A harmadik szakasz fő javaslattelei a jövő háborúival kapcsolatos három fő megállapítás köré csoportosulnak. A jövő háborúi természetükénél fogva:

1. Szupra-nacionális struktúrákban zajlanak:¹⁹ az államokra leselkedő fenyegetések az állami szint alatti szereplők (terrorszervezet) megjelenésén túl kiegészülnek államalkulatokon átívelő, vagy akár azok felett álló szereplők részéről indított fenyegetésekkel. Ilyen szereplőkként azonosítja az EU közösséget, az IMF-et, a Világbank és a WTO szervezeteit, de szintén ide sorol nagyhatalmak vezette széles koalíciókat, mint például az Egyesült Államok által összekovácsolt 30 érintett szereplőt az Öbölháború kapcsán. Továbbá, nem csak klasszikus, hatalompolitikai befolyás kapcsán működő supra-nacionális hatásokat említ, de például egy nemzetállam kulturális védelmét áttörő idegen kulturális hatásokat, mint például az internet pornográfia.
2. Szupra-tartományú értelmezési terekben mozognak majd: a supra-tartományú értelmezési koncepció lényege a klasszikus háború tevékenység támogatása, vagy megalapozása a háború területi korlátain túli szegmensekből érkező hatásokkal. Itt tulajdon képpen a nagystratégia koncepciójával találkozunk, amiben egyik fél gazdasági, illetve más eszközökkel igyekszik növelni a nyomást egy ellenfélen, de még mindig a klasszikus értelmezésű háborús tevékenység támogatásának, vagy előkészítésének céljából
3. Szupra-metodikus módszerekkel fogják vívni őket: a supra-metodikus megközelítés lényege az érdekérvényesítés eszköztára, amely már túllép az eddig háborús-békés eszközök által leírt kettősség logikáján. a supra-metodikus koncepció magában foglalja az állami, állam alatti, vagy államokon átívelő szereplők és hatalmak által nyomásgyakorlás eszközeit a politikai, gazdasági, kulturális, diplomáciai, vallási terekben egyaránt, illetve a katonai eszközök hagyományos károkozási, illetve új típusú (elektronikai, kiber) eszköztárát.

Ez a fajta, egyszerre a nemzetállami szinttől elszakadt, a nagystratégia klasszikus eszköztárát magában foglaló háborús, vagy háborút előkészítő, és végül az emberi lét minden szegmensét átívelő, akár klasszikus háborúfelfogásunk szintjét meg nem ütő globális hatalmi vetélkedés és érdekérvényesítés az, ami jellemzi, a háború „sárkányát” amely egy „módosult, kereteit átlépő összetett” vagyis „korlátok nélküli háború.”

A könyv záró szakaszának fő mondanivalója, azon túl, hogy felvilágosítja és figyelmez-

¹⁸ QIAO; WANG (1999) 167-168. o.

¹⁹ Uo. 155-161. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

teti az olvasót a megváltozott természetű háború képére, az, hogy a kínai kultúra szintetizáló és rugalmas természeténél fakadóan sokkal ellenállóbbá és jobban felkészülté tette a kínai társadalmat az ilyen típusú háborúban való sikeres boldogulásra. Egyrészt az új korszak háborúira való sikeres felkészülésnek a szerzők szerint kulcsfontosságú kérdése a „nyugati” logika, értelem és precízió harmonizálása a „keleti” intuícióval, érzékenységgel és megértésre való nagyobb hajlandósággal.²⁰ Másrészt, mivel a háború és béke közötti határvonal egyre inkább elmosódik és az új típusú közegben egyszerre kell majd használni megannyi metodikai megközelítést, de nem túlzásba esve egyik irányban sem, a „keleti” hajlam a megfelelő mérték megtalálására szintén előnyhöz juttathatja Kínát.²¹

A „Korlátok nélküli hadviselés” elméletének üzenete összetett. Egyrészt összesíti és egy a belföldi olvasóközönség számára népszerűvé vált írásban tárja fel a hadviselés változó paradigmáit, az ezredfordulón. Ezzel segít az össztársadalmi tudatosság megalapozásában. Másrészt, geopolitikai üzenete is van. Napjainkban Kína geopolitikai törekvései kapcsán főként a tengeri dimenzió kérdésköréről szokás hallani, de ha figyelembe vesszük, a reform és nyitás politikájával Kína mennyire kiszolgáltatottá tette társadalmi berendezkedését a külvilágból érkező hatásoknak – amik márpedig sok esetben legalább is remélték Kína politikai átalakulását a világgazdasági folyamatokba való integrációnak köszönhetően –, a könyv egy határozottan szilárd védekező álláspontot fogalmaz meg mindennemű, nem katonai nyomásgyakorlással szemben. Sőt, a mű fő üzenete, miszerint a kinetikai csapás hiánya korántsem jelenti a béke állapotát, ennek értelmében akár „támadásként” is értelmezhetjük azokat a külső hatásokat, állam alatti (emberjogi szervezetek), vagy akár szupra-nacionális szinten (az EU és az USA gátja Kína piacgazdasággá nyilvánítása ellen), amik már beleférnek ezekbe a szupra-metodikus megközelítésekbe. Kína egy védekező geopolitikára törekszik az általa nyomásgyakorlónak tekintett külvilággal szemben, nem csak a fizikai tér, de a virtuális dimenzióban is. Végül, olyan módon fogalmazza meg végső következtetéseit, hogy azok, a kínai kultúra erőnyeire építve, magabiztosságot adhatnak a kínai társadalom számára, az akkor még látványos technikai elmaradás ellenére is.

ÖSSZEFOGLALÓ

A „Korlátok Nélküli Hadviselés”, idézve többek között Sun zi és más ókori kínai hadtudományi klasszikusok stílusát, első olvasatra könnyen tűnik nagyzó, állandó ellentmondások végleteiben fogalmazó, nehezen értelmezhető gondolatfolyamnak.

Kontextusában kezelve azonban nagyon is világos üzenete és érdemei vannak. Nem titkolt módon a tajvani krízis és a kínai haderő felismert technológiai lemaradásának élményei kapcsán született mű, amely vélhetően elejétől fogva nagy tömegek általi fogyasztásra szánt olvasmány. Egyrészt hangsúlyozza a technológiai fejlesztések melletti

²⁰ Uo. 148. o.

²¹ Uo. 184. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

elköteleződést, de kritikákat is fogalmaz meg ezzel kapcsolatban. Felismerve, hogy Kína számára nem lehetséges a vetélytársak utolérése a közeljövőben, iránymutatást ad arra, hogyan próbálhatja meg mégis felvértezni magát a jövő háborúira. Ennek legfőbb eszköze a háború felfogásának gyökeres átalakítása és az egyre homályosabb határvonalon manőverezés békeidő és háborús érdekérvényesítés között.

A mű legnagyobb érdeme, hogy széles társadalmi rétegek általi fogyasztásra szánva, nagyban hozzájárulhat a kínai nemzeti érdekek mindennemű eszközzel történő védelme melletti társadalmi konszenzus megszilárdításához és olyan hatásokkal szembeni védekezéshez, mint akár az információs hadviselés, akár a nemzetközi politikai nyomásgyakorlás.

Egy adott ország politikai rendszerétől függetlenül, a társadalmi lélektani ellenállóképesség javítása szempontjából mindenképp tanulságos törekvés Qiao és Wang szerzőpáros korszakalkotó munkája.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

1. SCHILDT, Christopher E. „MANAGING UNCERTAINTY: FORMULATING A US GRAND STRATEGY FOR CHINA”. in. Journal of Public International Affairs, 2006, 17: 240.
2. FISHER, Richard D. China's military modernization: building for regional and global reach. Greenwood Publishing Group, 2008.
3. Japán Kabinethivatala. [National Security Strategy \(2013\)](#)
4. RINEHART, Ian. [The Chinese Military: Overview and Issues for Congress \(2016\)](#)
5. Európai Unió Tanácsa. [Guidelines on the EU's Foreign and Security Policy in East Asia \(2012\)](#)
6. LIN, Chong-Pin. Chinese military modernization: perceptions, progress, and prospects. Security Studies, 1994, 3.4: 718-753.
7. SHAMBAUGH, David L. China's quest for military modernization. Asian Affairs: An American Review, 1979, 6.5: 295-309.
8. The International Institute for Strategic Studies (IISS). Military Balance 1995. (2009) East Asia and Australasia, The Military Balance, 95:1, 168-198, DOI: 10.1080/04597229508460083
9. RUSSELL, R. The 1996 Taiwan Strait crisis: The United States and China at the precipice of war?. Pew Case in International Affairs, 2000, 231.
10. QIAO, Liang; WANG, Xiangsui. Unrestricted warfare. PLA Literature and Arts Publishing House, 1999.